

Appendix 5 Statistische verwerking van de gegevens m.b.t. duinvegetatie

Materiaal en methoden

Statistische technieken

De volgende technieken werden gebruikt: classificatie, univariate multiële regressie, multivariate multiële regressie ('ordinatie'), analyse van indicatiegetallen en natuurbehoudswaarde. Details worden gegeven bij de beschrijving van de variabelen. De volgende programmatuur werd gebruikt:

dataopslag: TURBOVEG (Hennekens 1995)

classificatie: TWINSpan (Hill 1979)

ordinatie: CANOCO versie 4 (Ter Braak & Smilauer 1989)

regressie: MS Excel versie 97

analyse van indicatiegetallen en natuurbehoudswaarde: zelfgeschreven programma; voor indicatiegetallen op grond van Ellenberg et al. (1991), voor natuurbehoudswaarde op grond van Hertog en Rijken (1992).

Verdere details omtrent gebruikte methoden en programmatuur worden gegeven bij de beschrijving van de variabelen.

Beschrijving van de variabelen

Soorten, abundanties (Y)

Van alle soorten werd de abundantie op het oog geschat. De hierbij gebruikte schalen waren in 1989 en 1992 afwijkend van die in andere jaren (Eysink et al. 1995: tabel 5.6). Alle gegevens (ook de oudere) werden ingevoerd in TURBOVEG en voor de bewerking werden de abundantie-codes geconverteerd naar procentuele bedekking volgens de in TURBOVEG geïmplementeerde tabellen. De vereiste normaliteit werd bereikt door een $\log(Y+1)$ transformatie. Van pq IV-05 zijn alleen opnamen beschikbaar uit 1986 en 1998; voor de tussenliggende jaren zijn de abundanties geïnterpoleerd als het gemiddelde van deze twee jaren. Voor pq IV-06 zijn alleen opnamen beschikbaar uit 1986, 1995 en 1998; hier zijn de abundanties in 1989 en 1992 geïnterpoleerd als het gemiddelde van 1986 en 1995.

Alle soortnamen zijn in overeenstemming gebracht met het Botanisch Basisregister (Anonymus 1992). Indeterminaten werden voor de bewerking uit de data verwijderd, behalve *Taraxacum sp.* en *Callitriche sp.* Cryptogamen werden eveneens uit de data verwijderd, omdat deze in 1989 en 1992 niet betrouwbaar zijn onderscheiden. Van de volgende soorten werden de ondersoorten, die in sommige jaren zijn onderscheiden, samengevoegd: *Carex oederi*, *Cerastium fontanum*, *Festuca ovina*, *F. rubra*, *Juncus bulbosus*, *Lotus corniculatus*, *Plantago maritima*, *Scirpus maritimus*. *Stellaria media* en *S. pallida*, die niet in alle jaren goed zijn onderscheiden, werden samengevoegd tot *S. media*. *Galium palustre* spp. *palustre* en spp. *elongatum* werden wel als aparte ondersoorten onderscheiden.

Type

De typen werden afgeleid uit een met TWINSpan gemaakte vegetatietabel met alle opnamen (d.w.z. alle pq-jaar combinaties). Hierbij werden de abundanties in klassen ingedeeld met de volgende grenzen: 0-1-2-3-8-18-38-68-100% (de 'cut levels'). Op grond van de eerste twee TWINSpan-divisies werden vier vegetatietypen onderscheiden, en elk pq werd aan één van de vier typen toegekend. Pq's die in de loop van de tijd van type veranderden werden toegekend aan het type waartoe zij in de meeste jaren behoorden.

Hoogte van het maaiveld (MV)

In grote lijnen zijn voor 1986 de metingen gebruikt van RWS (G. de Jong). Voor 1988 zijn de metingen gebruikt van de NAM (J. Pluimert). In 1992 zijn de metingen gebruikt van de NAM (H. Bekkema). 1989 is geïnterpoleerd tussen 1988 en 1992. 1995 is berekend uit de in 1992 en 1995 gemeten 'rand buis' van de pq's. 1998 is berekend uit de in 1995 en 1998 gemeten gemiddelde daling van de bovenkant paal ('BKP') van de N- en Z-paal van de pq's. Helaas was niet altijd het maaiveld zelf gemeten.

Grondwaterstand (GVG)

De grondwaterstanden in april van de opnamejaren zijn in de analyse gebruikt. Elk pq is toegekend aan de naastbijgelegen groep van peilbuizen (Tabel 1).

Tabel 1 Peilbuizen gebruikt bij het berekenen van de grondwaterstand van de pq's. 86 = in 1986, 89 = in 1989, > 1992 = vanaf 1992. De volgende peilbuizen zijn niet gebruikt: raai I buis IAa en IAb; raai IV buis 9Aa en 9B; raai VII buis 20A en 21A. In de tabel zijn de raainummers met Arabische cijfers aangeduid.

Raai	Pq	86	89	>92
1	01	1Aa	1Aa	1Ab
1	02	1Aa	1Aa	1Ab
1	03	1Aa	1Aa	1Ab
1	04	1Aa	1Aa	1Ab
1	05	1Aa	6Aa	6Ab
1	06	1Aa	6Aa	6Ab
1	07	1Aa	6Aa	6Ab
1	08	IVAa	IVAa	IVAb
1	09	IVAa	IVAa	IVAb
1	10	IVAa	IVAa	IVAb
1	11	IVAa	IVAa	IVAb
1	12	IVAa	IVAa	IVAb
1	13	IVAa	IVAa	IVAb
1	14	IVAa	IVAa	IVAb
1	15	la	la	lb
1	16	la	la	lb
1	17	la	la	lb
1	18	la	la	lb
1	19	la	la	lb
1	20	la	la	lb
1	21	22Aa	22Aa	22Ab
1	22	22Aa	22Aa	22Ab
3	25	L550a	L550a	L550b
3	26	L550a	L550a	L550b
4	05	5Aa	5Aa	5Ab
4	06	5Aa	5Aa	5Ab
4	07	7Aa	7Aa	7Ab
4	08	7Aa	7Aa	7Ab
4	09	19Aa	17Aa	17Ab
4	10	19Aa	17Aa	17Ab
4	11	19Aa	17Aa	17Ab
4	12	19Aa	17Aa	17Ab
4	13	19Aa	17Aa	17Ab
4	14	19Aa	17Aa	17Ab
4	15	19Aa	17Aa	17Ab
4	16	19Aa	17Aa	17Ab
4	17	19Aa	17Aa	17Ab
4	18	19Aa	17Aa	17Ab
4	19	19Aa	19Aa	19Ab

Raai	Pq	86	89	>92
4	20	19Aa	19Aa	19Ab
4	21	21Aa	21Aa	21Ab
6	06	-	7Aa	7Ab
6	07	-	7Aa	7Ab
6	08	-	7Aa	7Ab
6	09	-	10Aa	10Ab
6	10	-	10Aa	10Ab
6	11	-	10Aa	10Ab
6	12	-	10Aa	10Ab
6	13	-	14Aa	14Ab
6	14	-	14Aa	14Ab
6	15	-	14Aa	14Ab
7	07	8Aa	8Ba	8Ba
7	08	8Aa	8Ba	8Ba
7	09	8Aa	8Ba	8Ba
7	10	11Aa	11Aa	11Ab
7	11	11Aa	11Aa	11Ab
7	12	11Aa	11Aa	11Ab
7	13	11Aa	11Aa	11Ab
7	14	11Aa	11Aa	11Ab
7	15	17Aa	17Aa	17Ab
7	16	17Aa	17Aa	17Ab
7	17	17Aa	17Aa	17Ab
7	18	17Aa	21Ba	21Ba
7	19	17Aa	21Ba	21Ba
7	20	17Aa	21Ba	21Ba
7	21	17Aa	21Ba	21Ba

Zo'n groep bestaat meestal uit een 'a'- en een 'b'-buis. De 'a'-buizen zijn geplaatst in de loop van 1986 en hebben een ondiep filter. Omdat bleek dat deze buizen soms droogvallen, zijn in 1989 de 'b'-buizen (met een dieper filter) bijgeplaatst. De grondwaterstanden in de pq's zijn berekend uit de waterstanden in de buizen en de gemeten of geïnterpoleerde NAP-hoogtes van de buizen en de pq's, uitgaande van een horizontaal freatisch vlak. In de jaren dat de 'a'-buizen zijn gebruikt (voor de meeste pq's is dit 1986 en 1989) zijn de waterstanden gecorrigeerd naar verwachte waarden in de 'b'-buizen, op grond van de standen in april van de opnamejaren 1992-1998. Het gemiddelde verschil ('b'-a') varieert tussen -2 en +9 cm (in een klein aantal gevallen was het nodig een pq in de eerste jaren toe te kennen aan een verder weg gelegen groep buizen en dan kan het verschil groter zijn). Omdat er geen waarnemingen zijn voor april 1986 zijn in dat jaar de waarnemingen voor oktober gebruikt, gecorrigeerd naar april met behulp van het verschil april-oktober voor de 'a'-buizen over de periode 1989-1991. De vereiste normaliteit werd bereikt door een $\log(\text{GVG}-\min(\text{GVG})+1)$ transformatie (opm.: bij GVG betekent een positief getal: waterstand onder maaiveld, een negatief getal: boven maaiveld).

Bereikbaarheid voor zeewater (open)

Met behulp van hoogtekarten is nagegaan welke pq's voor zeewater bereikbaar zijn; deze gegevens zijn gecontroleerd aan de hand van eigen waarnemingen na een hoge vloed in 1998 en metingen van Cl-gehalte en EGV na een hoge vloed in 1990 (Wiertz, 1990). Voor de pq's die voor zeewater bereikbaar zijn is open = 1; anders open = 0.

Overvloedingsfrequentie (F)

De hoogwaterstanden, zoals die door RWS gemeten zijn in de haven van Nes, werden aangeleverd als overvloedingsfrequentie per NAP-hoogte in intervallen van 10 cm. Deze frequenties zijn voor elk opnamejaar j gesommeerd over de jaren $j-1$ en $j-2$. Dit is gedaan omdat uit oriënterende berekeningen bleek dat het effect van overvloediging met een vrij grote tijdsvertraging in de vegetatie tot uiting komt (dit is wellicht een gevolg van het feit dat het jaar 1990, waarin de hoogste waterstanden optraden, geen opnamejaar is). Vervolgens is de overvloedingsfrequentie per pq per opnamejaar berekend uit de maaiveldhoogte per opnamejaar. Hierbij is geïnterpoleerd tussen de 10 cm intervallen. De vereiste normaliteit werd bereikt door een $\log(F+1)$ transformatie.

Overvloedingsfrequentie op 2 m + NAP (F200)

Om het effect van de jaarlijkse variatie in zeespiegelregime in de analyse te verdisconteren, is voor elk opnamejaar de overvloedingsfrequentie berekend op een standaardhoogte van NAP + 2 m. Deze werd op analoge wijze berekend als $\log(F_j - 1 + F_{j-2} + 1)$.

Neerslagoverschot (P)

Voor de neerslag zijn de KNMI-gegevens uit Nes gebruikt, voor de verdamping de KNMI-gegevens uit Lauwersoog of een ander representatief station. Waarden per decade zijn gesommeerd tot maandwaarden, en vervolgens is het neerslagoverschot per opnamejaar j berekend als

$$*(\text{neerslag}[\text{meij-1...aprilj}]) - *(\text{verdamping}[\text{meij-1...aprilj}]).$$

Bodemchemie (Ntot, Ptot, Na, K, Ca, Cl, pH)

In 1995 zijn tegelijk met het opnemen van de pq's bodemonsters genomen en geanalyseerd door het IBN laboratorium. Van de pq's IV.05 en IV.06 zijn geen monsters genomen en hiervoor zijn data geschat als het gemiddelde over resp. type 2 en type 3. De bodemonsters zijn met een guts gestoken tot een diepte van 25 cm -MV. Het betrof telkens 20 steken rondom het betreffende pq. Losse humus is verwijderd. Analyse vond plaats op de volgende wijze:

- stikstof-totaal (Ntot) als mg N/100 g stoofdroge grond; destructie met H₂SO₄-salicylzuur, seleenmengsel vlgs. Wieninger; detectie kleuring vlgs. Berthelot;
- fosfaat-totaal (Ptot) als mg P/100 g stoofdroge grond; destructie met H₂SO₄-salicylzuur, seleenmengsel vlgs. Wieninger; detectie kleuring vlgs. Berthelot;
- natrium-totaal (Na) als % Na in stoofdroge grond; destructie 1 g in 10 ml Fleischmann-zuur; detectie vlamfotometrisch, ELEX 6361;
- kalium-totaal (K) als mg K/100 g stoofdroge grond; destructie 1 g in 10 ml Fleischmann-zuur; detectie vlamfotometrisch, ELEX 6361;
- calcium-totaal (Ca) als mg Ca/kg stoofdroge grond; destructie 1 g in 10 ml Fleischmann-zuur; detectie vlamfotometrisch, ELEX 6361;

- wateroplosbare chloriden (Cl) als mg Cl/100 g stoofdroge grond; extractie 20 g
- pH-H₂O (pH) als $-\log H^+$; extractie 10 g grond in 25 ml uitgekookt ged. water; detectie pH-meter;
- droge stof als % droge stof; destructie 5 uur in stoof bij 105 °C; detectie gravimetrisch.

Analyseresultaten van de bodemonsters zijn gegeven in Tabel 8.

Natuurbehoudswaarde (NBW)

De natuurbehoudswaarde is per opname geschat volgens de methode 'Gelderland' (Hertog & Rijken 1992). Deze methode is redelijk breed geaccepteerd. Zij gaat uit van een natuurbehoudswaarde per soort (de IAWN-waarde), die gebaseerd is op zeldzaamheid, mate van achteruitgang sinds 1950 en internationale bedreiging. De waarde van de opname wordt berekend als een abundantie-gewogen gemiddelde over de aanwezige soorten, met een correctie voor het aantal soorten. Op de oorspronkelijke methode zijn hier twee kleine modificaties toegepast:

1. voor de soort aantal-correctie is het gemiddeld aantal soorten per opname gesteld op 15 (dit is het gemiddelde over een zeer groot aantal voor Nederland representatief geachte opnamen); en
2. de abundantie-weging is veranderd in:
 $10\log\{10 - 90/49 + (90/49) * \min(\% \text{abundantie}, 50)\}$
d.w.z. de weegfactor is 1 bij een abundantie van 1% en 2 bij een abundantie van >50%, en neemt logaritmisch toe bij abundanties tussen 1 en 50%. De vereiste normaliteit werd bereikt door een $*(NBW+50)$ transformatie (in navolging van Wamelink et al. 1997).

Sample score (SS)

De sample score is een geaggregeerde maat voor de respons van de vegetatie op de omgevingsvariabelen. De SS is afgeleid met behulp van 'reciprocal averaging'. Hierbij worden langs iteratieve weg gewichten aan opnamen en soorten toegekend, zodanig dat het gewicht van elke opname het abundantie-gewogen gemiddelde is van de er in voorkomende soorten, en het gewicht van elke soort het gewogen gemiddelde over de opnamen waarin hij voorkomt. Voor de residuen (gefit - gevonden) kan dit proces steeds worden herhaald. Op deze wijzen ontstaan even zo veel

'assen' als er soorten zijn. In de praktijk blijkt dat de eerste twee of drie assen de variatie in de vegetatie meestal voldoende karakteriseren. De relatie met omgevingsvariabelen kan op twee wijzen worden weergegeven:

- door regressie van de uiteindelijke SS op de omgevingsvariabelen ('indirecte gradiëntanalyse' = [detrended] correspondence analysis, DCA); op deze wijze wordt de onderlinge relatie tussen de soorten en tussen de opnamen optimaal weergegeven;
- door bij elke iteratie een regressie te doen van SS op omgevingsvariabelen, en de gevonden waarden te vervangen door de gefitte waarden ('directe gradiëntanalyse' = canonical correspondence analysis, CCA); op deze wijze wordt de relatie van de soorten en de opnamen met de omgevingsvariabelen optimaal weergegeven.

Wanneer de relatie tussen de soorten en de omgevingsvariabelen sterk is, is het verschil tussen deze twee methoden betrekkelijk gering.

De resultaten van DCA en CCA kunnen worden weergegeven in 'biplots' (soorten + opnamen) of 'triplots' (soorten + opnamen + omgevingsvariabelen). De interpretatie hiervan is globaal als volgt: soorten en opnamen worden weergegeven als punten. Hoe dichter een soort bij een opname staat, hoe sterker die soort in die opname is vertegenwoordigd. Omgevingsvariabelen worden weergegeven als pijlen; hierbij vertegenwoordigt de oorsprong het gemiddelde en het uiteinde het gemiddelde + de standaarddeviatie (het uiteinde gespiegeld t.o.v. de oorsprong vertegenwoordigt het gemiddelde - de standaarddeviatie). De loodrechte projectie van een opname op een pijl geeft de verwachtingswaarde voor de betreffende omgevingsvariabele in de betreffende opname. De projectie van een soort geeft de verwachtingswaarde voor het optimum van die soort t.o.v. de betreffende omgevingsvariabele.

DCA en CCA gaan uit van een unimodale respons van soorten t.o.v. omgevingsvariabelen. Deze unimodaliteit is gecontroleerd aan de hand van de 'gradiëntlengte', dit is de totale lengte van de gradiënt over alle soorten, uitgedrukt in eenheden van standaarddeviatie per soort. In de huidige data bleek deze gradiëntlengte ongeveer 4 te zijn, voldoende om een unimodale respons tot uiting te laten komen. Bij een kortere gradiëntlengte kan beter uitgegaan worden van een lineaire respons, dit leidt tot PCA-gerelateerde analyse technieken, die in wezen multidimensionale gene-

realisaties zijn van lineaire regressie (cf. Jongman et al. 1995). Dit is hier gedaan voor het maken van een diagram dat de veranderingen in de tijd op soortniveau weergeeft. Hiervoor is RDA (= 'canonische' PCA) gebruikt met dummy variabelen voor de jaren (0 of 1) als verklarende variabelen. Dit is te beschouwen als een multivariate generalisatie van ANOVA, met de jaren als 'behandelingen'.

Omdat CCA een vorm van regressieanalyse is, kan het relatieve belang van de omgevingsvariabelen worden afgeleid in een proces van voorwaartse selectie. Hierbij wordt in een regressiemodel telkens die variabele toegevoegd die de grootste toename van het percentage verklaarde variantie bewerkstelligt (opm.: men dient zich bij deze methode wel te realiseren dat na selectie van een extra variabele, eerder geselecteerde variabelen hun significantie kunnen verliezen zonder dat dit wordt opgemerkt). Bij de hier uitgevoerde voorwaartse selectie is de significantie van het effect van elke variabele getoetst d.m.v. een permutatietoets. De betekenis hiervan is echter slechts indicatief, omdat deze vorm van 'unrestricted' permutatie eigenlijk alleen mag worden toegepast bij volledig onafhankelijk waarnemingen. In de huidige data bestaat er een sterke afhankelijkheid tussen de waarnemingen per pq in de opeenvolgende jaren. Voor een gedetailleerde analyse van de significantie levert permutatie tussen pq's de significantie van de tijds-onafhankelijke variabelen, en permutatie binnen pq's de significantie van de tijds-afhankelijke variabelen. Deze technisch nogal ingewikkelde analyse is hier niet toegepast.

Bepaling van het effect van bodemdaling

De vraag die in deze studie dient te worden beantwoord is in hoeverre de opgetreden veranderingen in de vegetatie kunnen worden toegeschreven aan bodemdaling. Een probleem hierbij is dat bodemdaling alleen indirect van invloed is op de vegetatie. De meest waarschijnlijke weg waarlangs het effect van bodemdaling tot stand komt is via verandering in grondwaterstand en verandering in overvloedingsfrequentie. Hierom werd eerst getracht aan te tonen dat deze beide variabelen een belangrijke invloed op de vegetatie hebben. Echter, zowel grondwaterstand als overvloedingsfrequentie worden ook in sterke mate door het weer bepaald. Het is dus nodig de invloed van maaiveldhoogte (verschillend per pq/jaar combinatie) te scheiden van de invloed van het weer (gelijk voor alle pq's maar verschillend per jaar). Het scheiden van deze invloeden heeft in drie stappen plaatsgevonden:

1. Eerst is aangetoond dat de effecten van grondwaterstand (GVG) en overvloedingsfrequentie (F) in deze data consistent zijn in ruimte en tijd. Dit betekent dat wanneer tussen jaar j en jaar $j+\Delta_j$ op een pq een verandering in GVG of F optreedt van X naar $X+\Delta_X$, dit leidt tot een verandering in de vegetatie naar die van een pq dat op jaar j een waarde $X+\Delta_X$ had. Dit betekent dat de effecten van GVG en F in deze data op 'generieke' wijze, d.w.z. door regressie van alle pq /jaar combinaties op GVG en F, kunnen worden vastgesteld. Of in andere woorden: de verwachte verandering in de tijd kan worden bepaald op grond van de ruimtelijke variatie op één tijdstip.
2. Vervolgens is aangetoond dat GVG en F in hoge mate worden bepaald door maaiveldhoogte (MV), en resp. neerslagoverschot (P) en standaardovervloedingsfrequentie (F_{200}).
3. Tenslotte kan het effect van GVG en F op de vegetatie worden uitgeschreven als een effect van MV, P en F_{200} . Dit kan door 'opeenstapeling' van regressievergelijkingen, maar de regressievergelijkingen kunnen ook direct worden gecombineerd wanneer DCA wordt vervangen door CCA (=directe gradiëntanalyse):

$$SS = f(\text{in de tijd onveranderlijke covariabelen}) + f(\text{GVG}) + f(F) + \text{error} \quad (1)$$

Voor de in de tijd veranderlijke variabelen geldt:

$$SS = a_1 \text{GVG} + a_2 F + \dots \quad (2)$$

$$\text{GVG} = b_1 \text{MV} + b_2 P \quad (3)$$

$$F = (c_1 \text{MV} + c_2 F_{200})_{\text{open}} \quad (4)$$

Combineer (2), (3) en (4) tot:

$$SS = (d_1 + d_2 \cdot \text{open}) \text{MV} + d_3 P + d_4 F_{200} \cdot \text{open} + \dots \quad (5)$$

waarin:

$$d_1 = a_1 b_1$$

$$d_2 = a_2 c_1$$

$$d_3 = a_1 b_2$$

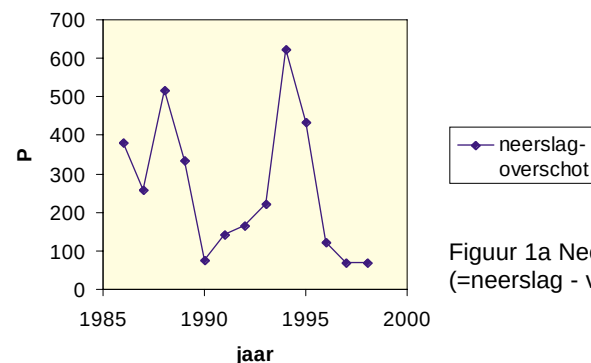
$$d_4 = a_2 c_2$$

Bij de benadering hoeven a , b en c dus niet afzonderlijk te worden geschat; alleen de d 's worden direct geschat. (5) kan via CCA worden afgeleid, waarna het effect van bodemdaling kan worden geschat door vervangen van MV_{jaar} door MV_{1986} .

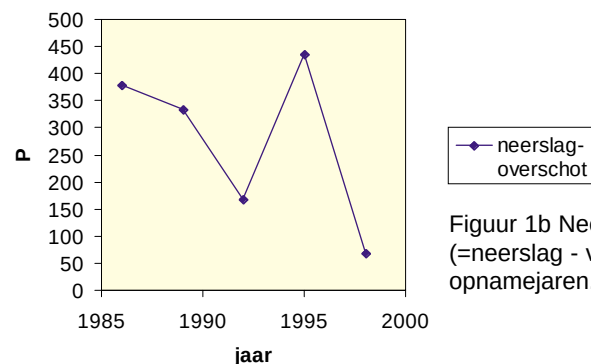
Resultaten

Abiotische veranderingen

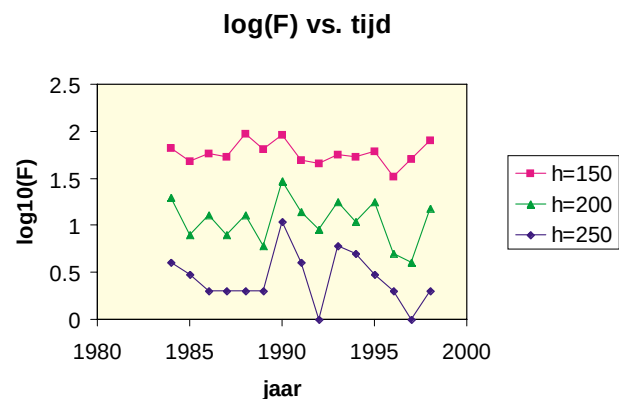
Afgezien van de bodemdaling (zie Figuren 2.5 en 2.6 in hoofdtekst) zijn voor de vegetatie de veranderingen in neerslagoverschot en overvloedingsfrequentie van belang. Deze zijn weergegeven in resp. Figuur 1a, 1b en Figuur 2a. Opvallend zijn vooral de maxima in overvloedingsfrequentie in 1990 en 1993, en de maxima in neerslagoverschot in 1988 en 1994. Figuur 2b geeft de overvloedingsfrequentie in de opnamejaren zoals berekend in Materiaal en methoden (Overvloedingsfrequentie op 2 m + NAP).

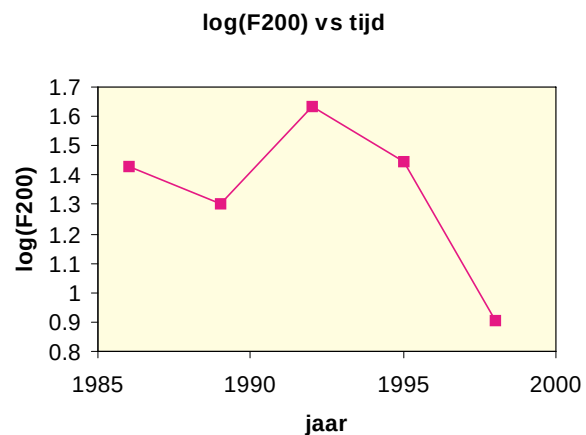
Figuur 1a Neerslagoverschot (=neerslag - verdamping) per jaar.

Figuur 1b Neerslagoverschot (=neerslag - verdamping) voor de opnamejaren.

Figuur 2a. Overvloedingsfrequentie als LOG10(aantal overvloedingen): per jaar op 150, 200 en 250 cm +NAP.

Figuur 2b Overvloedingsfrequentie als LOG10(aantal overvloedingen): gesommeerd over de twee jaar voorafgaand aan elk opnamejaar op 200 cm +NAP (F200).

Typologie

Tabel 2 geeft een volledige TWINSPAN-tabel over alle pq's en alle jaren. De tabel is opgenomen aan het einde van dit stuk. Toelichting hierop in de hoofdtekst en in het bijschrift. De TWINSPAN-tabel is gebruikt om de vier vegetatietypen te onderscheiden die in de verdere analyse zijn gebruikt. De typen zijn als volgt te karakteriseren: type 1 = zilte duinvalleien; type 2 = natte duinvalleien; type 3 = droge duinen; type 4 = vochtige duinheide. De typen per pq/jaar combinatie worden gegeven in Tabel 2 en 3. Slechts negen pq's veranderden in de loop van de tijd van type en vijf hiervan keerden na enige tijd weer terug tot het type waartoe zij oorspronkelijk behoorden. Waarschijnlijk zijn dit pq's die op de grens tussen twee typen liggen. Hieruit blijkt reeds dat de pq's in de loop van de tijd slechts weinig zijn veranderd. Veranderingen vonden met name plaats in transect I met de minste bodemdaling.

Tabel 3 Typen per pq/jaar combinatie. In de laatste kolom is het type weergegeven dat in de verdere analyse is gebruikt. In de tabel zijn de raainummers met Arabische cijfers aangeduid.

Raai	Pq	1986	1989	1992	1995	1998	'gemiddeld' type
1	1	2	2	2	2	2	2
1	2	3	3	3	3	3	3
1	3	4	4	4	4	4	4
1	4	3	3	3	3	3	3
1	5	3	3	4	4	3	3
1	6	4	4	4	4	4	4
1	7	3	3	3	3	3	3
1	8	2	2	2	2	2	2
1	9	2	2	2	2	2	2
1	10	2	2	2	2	2	2
1	11	2	2	2	2	2	2
1	12	4	4	4	4	4	4
1	13	4	4	4	4	4	4
1	14	4	4	4	4	4	4
1	15	4	4	4	4	4	4
1	16	2	2	1	1	1	1
1	17	1	1	1	1	2	2
1	18	2	1	1	1	2	2
1	19	2	1	1	2	2	2
1	20	2	1	1	2	2	2
1	21	1	1	1	1	1	1
1	22	2	2	2	2	2	2
3	25	2	2	2	2	2	2
3	26	2	2	2	2	2	2
4	5	2	2	2	2	2	2
4	6	3	3	3	3	3	3
4	7	2	2	2	2	2	2
4	8	3	3	3	3	3	3
4	9	2	2	2	2	2	2
4	10	2	2	2	2	2	2
4	11	2	2	2	2	2	2
4	12	2	2	2	2	2	2
4	13	2	2	2	2	2	2
4	14	2	2	2	2	2	2
4	15	2	2	2	2	2	2
4	16	2	2	2	2	2	2
4	17	2	2	2	2	2	2
4	18	3	3	3	3	3	3
4	19	2	2	2	2	2	2
4	20	2	2	2	2	2	2
4	21	2	2	2	2	2	2

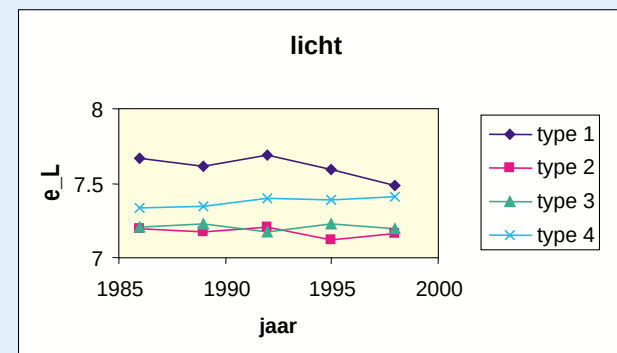
Tabel 3. Typen per pq/jaar combinatie. In de laatste kolom is het type weergegeven dat in de verdere analyse is gebruikt. In de tabel zijn de raainummers met Arabische cijfers aangeduid.

Ellenberg-analyse

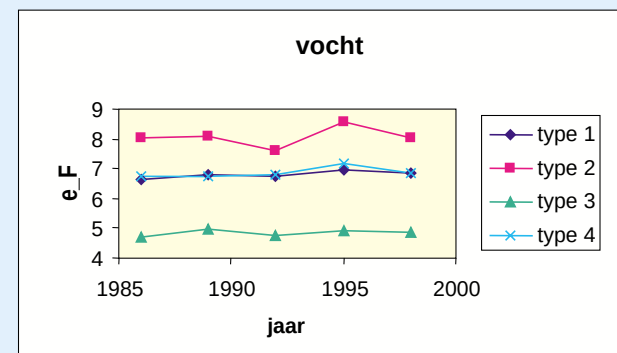
Voor alle opnamen is de gemiddelde indicatiewaarde volgende Ellenberg et al. (1991) bepaald voor de factoren licht, zuurgraad, vocht, voedselrijkdom en zout. Figuur 3 geeft de gemiddelden hiervan per jaar en per type. Ook hier blijkt dat de

veranderingen klein zijn, en dat trends meestal ontbreken. Bij de lichtindicatie valt de dalende trend in type 1 op; dit zou kunnen wijzen op successie waarbij de kwel-dervegetatie gaandeweg dichter wordt. Bij de vocht-indicatie is voor de natte typen het extreem natte jaar 1995 duidelijk te herkennen. De zuur- en stikstofindicaties hebben geen consistente trends. Bij de zout-indicatie komen in type 1 (kwelder-achtig) de hoge vloed in de eerste helft van de jaren '90 duidelijk tot uiting.

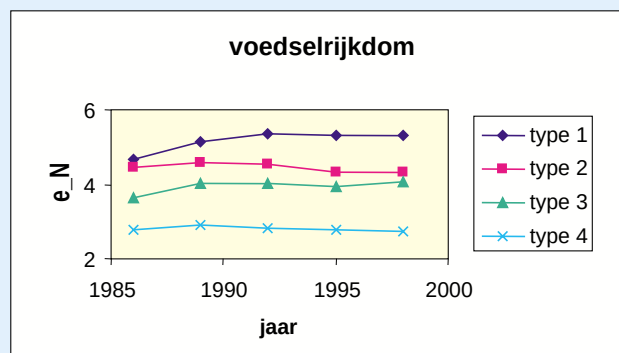
Figuur 3 Verloop in (ongewogen) gemiddelde Ellenbergwaarde per type, voor de vijf opnamejaren. a: licht, b: vocht, c: voedselrijkdom, d: zout (de eenheden voor zout zijn de oorspronkelijke eenheden *3 zodat een vergelijkbare 9-delige schaal ontstaat).

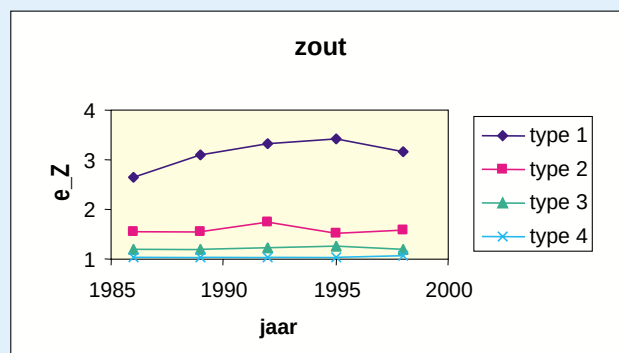
Figuur 3a

Figuur 3b

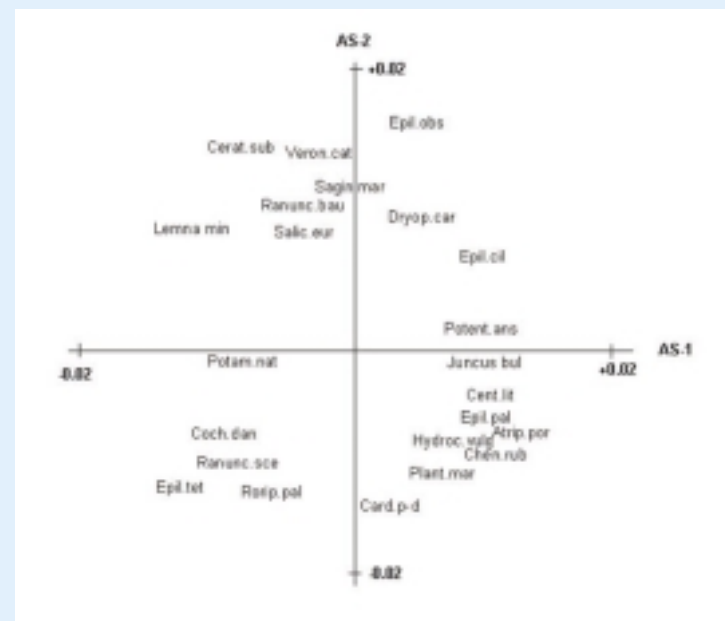
Figuur 3c

Figuur 3d

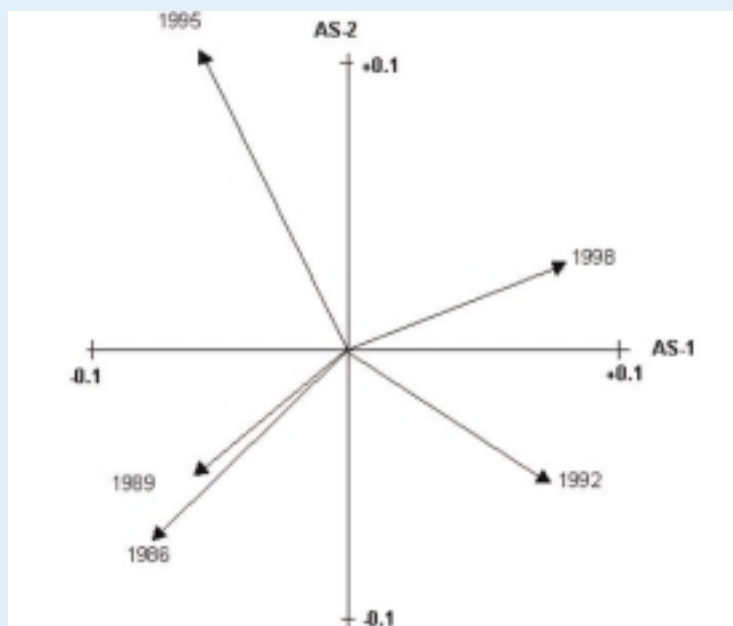
RDA-analyse van temporele veranderingen

Figuur 4 geeft een RDA-biplot van soorten en de vijf opnamejaren, weergegeven als gemiddelde sample scores per opnamejaar (na correctie voor het niet-aanwezig zijn van de pq's van transect VI in 1986). Deze figuur geeft een globaal beeld van de veranderingen in de tijd; de weergegeven soorten zijn de soorten die de sterkste veranderingen in de loop van de tijd hadden. De assen verklaren resp. 0,6 en 0,5% van alle variantie; ook hieruit blijkt dat de veranderingen in de tijd gering geweest zijn. De meest opvallende verandering is de sterke presentie van water- en moerasplanten in 1995, en een vrij sterke presentie van zoutplanten in 1992.

Figuur 4 RDA-biplot met de jaren als behandeling (dummy variabelen per jaar + dummy covariabele voor transect IV), en een selectie uit de soorten met >2% verklaarde variantie. Aantal opnamen: 320, aantal soorten: 209

Figuur 4a: (onder)soorten. Verklaring van de soortnamen: Atrip.por = Atriplex portulacoides; Card.p-d = Cardamine pratensis ssp. dentata; Cent.lit = Centaurea litorale; Cerat.sub = Ceratophyllum submersum; Chen.rub = Chenopodium rubrum; Coch.dan = Cochlearia danica; Dryop.car = Dryopteris carthusiana; Epil.cil = Epilobium ciliatum; Epil.obs = Epilobium obscuratum; Epil.pal = Epilobium palustre; Epil.tet = Epilobium tetragonum; Hydroc.vul = Hydrocotyle vulgaris; Juncus.bul = Juncus bulbosus; Lemna.min = Lemna minor; Plant.mar = Plantago maritima; Potam.nat = Potamogeton natans; Potent.ans = Potentilla anserina; Ranunc.bau = Ranunculus baudotii; Ranunc.sce = Ranunculus sceleratus; Rorip.pal = Rorippa palustris; Sagin.mar = Sagina maritima; Salic.eur = Salicornia europaea; Veron.cat = Veronica catenata.

Figuur 4b Positie van de jaren (let op het verschil in schaal met Figuur 4a!).

Effect van de abiotische variabelen

Voorwaartse selectie

Tabel 4 geeft de correlatiematrix van alle omgevingsvariabelen die in de analyse zijn gebruikt. Er bestaat een sterke correlatie tussen alle ionenconcentraties onderling, tussen de bodemvruchtbaarheids-indicatoren Ntot en Ptot, en tussen de zeewater-indicatoren pH, Na en Cl. Tabel 5 geeft het relatieve belang van de omgevingsvariabelen, zoals bepaald met voorwaartse selectie in CCA op alle opnamen. Het effect van alle geteste variabelen is hoog-significant, maar deze significantie kan overschat zijn (zie Materiaal en methoden [Sample score]). Het totale percentage verklaarde variantie bedraagt 17,5%. Hoewel dit een vrij normaal percentage is voor dit type ecologische data, dient men zich wel te realiseren dat een zeer groot deel van de variantie in de vegetatie niet door de gemeten variabelen wordt verklaard. Dit kan

voor een deel 'ruis' zijn, maar ook voor een deel variatie die samenhangt met niet-gemeten omgevingsvariabelen, zoals beheer. Van de geteste omgevingsvariabelen is de overvloedings-frequentie het belangrijkste, gevolgd door de grondwaterstand. Van de chemische variabelen is pH het belangrijkste. Waarschijnlijk is in deze data pH vooral een indicator voor de invloed van zeewater (vgl. Tabel 4 en Figuur 5c).

	GVG	F*open	Ntot	Ptot	Na	K	Ca	Cl
F*open	-0.01							
Ntot	-0.11	-0.14						
Ptot	-0.14	0.01	0.94					
Na	-0.06	0.53	0.56	0.64				
K	-0.08	0.46	0.57	0.69	0.92			
Ca	-0.14	0.00	0.55	0.59	0.28	0.26		
Cl	-0.05	0.56	0.41	0.48	0.97	0.85	0.24	
pH	-0.12	0.71	-0.34	-0.18	0.20	0.15	0.22	0.25

Tabel 4 Correlatiematrix van alle gebruikte omgevingsvariabelen. Voor verklaring van de namen van de variabelen zie Figuur 5c.

Variabele	extra fit	totale fit
F*open	4.82%	4.82%
GVG	3.15%	7.97%
pH	2.80%	10.77%
Ntot	1.40%	12.17%
Ptot	1.75%	13.92%
K	1.05%	14.97%
Ca	0.96%	15.93%
Na	0.88%	16.81%
Cl	0.70%	17.51%

Tabel 5 Voorwaartse selectie van variabelen in CCA. Extra fit = toename in percentage verklaarde variantie bij toevoegen van een variabele, totale fit = percentage verklaarde variantie voor een model met deze en alle voorgaande variabelen (verschillen in de som van beide zijn het gevolg van afrondfouten). Voor verklaring van de namen van de variabelen zie Figuur 5c. Alle effecten zijn significant ($P < .001$ na 999 permutaties). Aantal opnamen = 320, aantal soorten = 209.

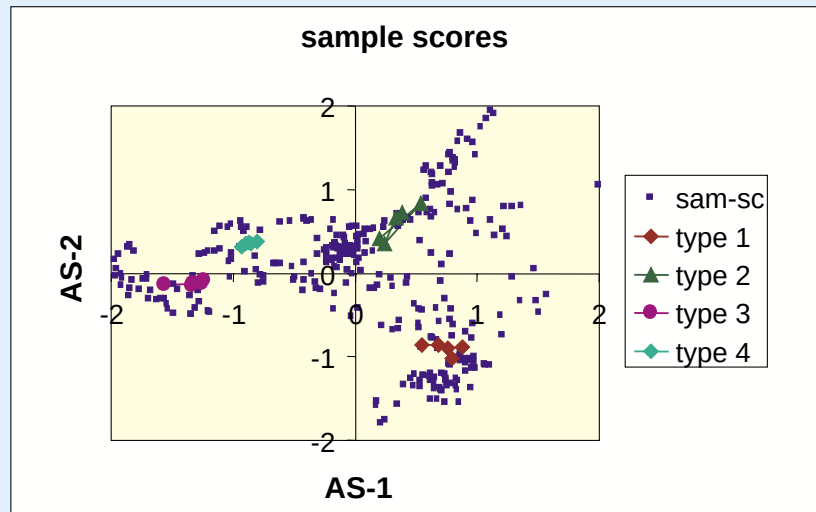
DCA-triplot

Figuur 5 geeft de triplot voor de soorten (5a), opnamen (met hun gemiddelde per type per jaar) (5b) en omgevingsvariabelen (5c). De samenhang tussen de drie kan worden bepaald door ze (in gelijke schaling!) over elkaar te projecteren (voor de interpretatie zie Materiaal en methoden [Sample score]). De plots zijn zo geschaald dat de onderlinge relatie tussen de opnamen optimaal wordt weergegeven, en daardoor die tussen de soorten minder goed. De genormaliseerde eigenwaarden (vergelijkbaar met het percentage verklaarde variantie per as) bedragen 5,2%, 3,8% en 2,5% voor de eerste (horizontale), tweede (verticale) en derde (niet weergegeven) as. De figuur weerspiegelt dus $(5,2+3,8)/17,5 =$ ruim 50% van alle verklaarde variantie. Hoewel de effecten van waterstand en overfloeding min of meer onafhankelijk zijn (hun pijlen staan vrijwel loodrecht op elkaar) zijn zij wel ongeveer even belangrijk (zie ook Tabel 5). Als gevolg daarvan worden zowel de eerste als de tweede as in belangrijke mate door deze beide variabelen bepaald.

Figuur 5a DCA analyse van alle opnamen. Percentages verklaarde variantie: 5,2, 3,8 en 2,5% voor resp. de eerste, tweede en derde as; totaal percentage verklaarde variantie: 17,5%; de figuur weerspiegelt ongeveer 50% van alle verklaarde variantie. Aantal opnamen: 320, aantal soorten: 209.

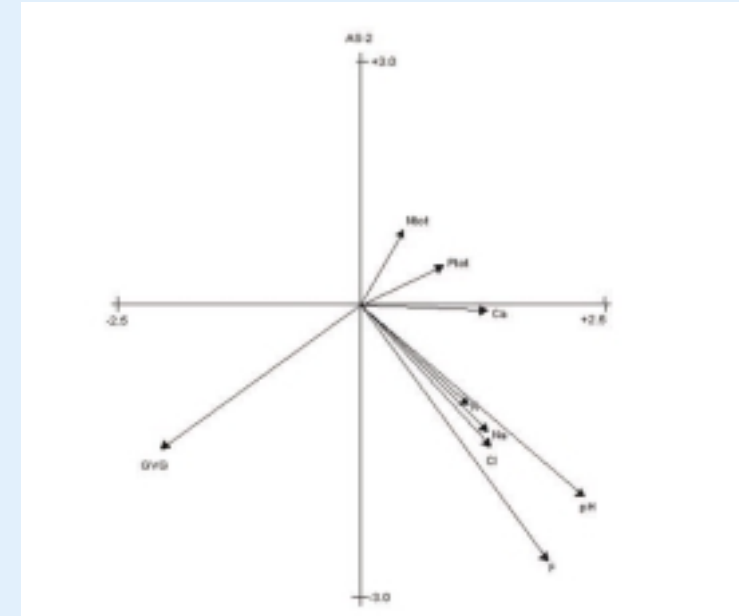

In bovenstaande figuur is weergegeven een selectie van (onder)soorten met de grootste verklaarde variantie. Verklaring van de soortnamen: Agrost.can = Agrostis canina; Ammoph.are = Ammophila arenaria; Anthox.odor = Anthoxanthum odoratum; Apium.inund = Apium inundatum; Calam.epig = Calamagrosis epigeios; Carex are = Carex arenaria; Carex dist = Carex distans; Carex nigr = Carex nigra; Chamer.ang = Chamerion angustifolium; Cirsium arv = Cirsium arvense; Cirsium pal = Cirsium palustre; Eleoch.pal.p = Eleocharis palustris var. palustris; Eleoch.pal.u = Eleocharis palustris var. uniglumis; Erioph.ang = Eriophorum angustifolium; Festuc.ov = Festuca ovina; Galium mol = Galium mollugo; Galium pal.p = Galium palustre var. palustre; Glaux.mar = Glaux maritima; Holcus.lan = Holcus lanatus; Hydroc.vulg = Hydrocotyle vulgaris; Juncus alp-art = Juncus alpino-articulatus; Juncus art = Juncus articulatus; Juncus ger = Juncus gerardii; Luzul.camp = Luzula campestris; Mentha.aq = Mentha aquatica; Molin.caer = Molinia caerulea; Nardus str = Nardus stricta; Odont.verna = Odontites verna; Phragm.austr = Phragmites australis; Plant.mar = Plantago maritima; Poa.prat = Poa pratensis; Polyg.amph = Polygonum amphibium; Potent.ans = Potentilla anserina; Potent.erec = Potentilla erecta; Ranunc fla = Ranunculus flammula; Salix.repens = Salix repens; Scirp.mar = Scirpus maritimus; Trifol.fra = Trifolium fragiferum; Veron.scut = Veronica scutellata.

Figuur 5b Sample scores van alle opnamen, met de gemiddelden per type per jaar

De samenhang tussen de typen en de omgevingsvariabelen zoals die blijkt uit de triplot bevestigt de conclusie uit de Ellenberg-analyse (type 1: zout [hoge F], type 2 nat [lage GVG], type 4 vochtig en type 3 droog [hoge GVG, d.w.z. diepe waterstand!]). Figuur 5b laat zien dat de veranderingen per type in de loop van de tijd klein zijn ten opzichte van de verschillen tussen de typen onderling. Deze veranderingen worden later in detail geanalyseerd.

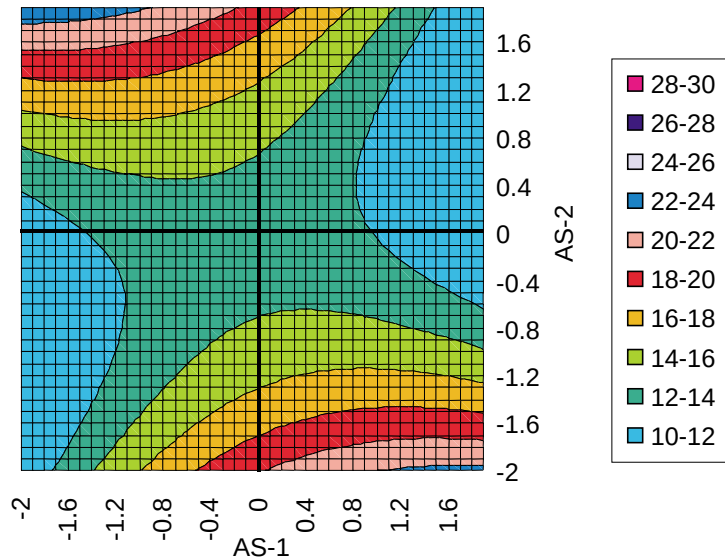

Figuur 5c Omgevingsvariabelen. Ntot = totaal stikstofgehalte in de bodem; Ptot = totaal fosforgehalte in de bodem; Ca = calciumgehalte in de bodem; K = kaliumgehalte in de bodem; Na = natriumgehalte in de bodem; Cl = chloridegehalte in de bodem; pH = pH van de bodem; F = overvloedingsfrequentie (gesommeerd over de twee jaren voorafgaand aan elk opnamejaar, gelogarithmiseerd); GVG = grondwaterstand (in cm onder maaiveld, gelogarithmiseerd).

Relatie tussen abiotische factoren, soorten en NBW

In Figuur 6 is de NBW in het ordinatiediagram uit Figuur 5 geprojecteerd. Dit diagram is verkregen door regressie van de NBW per opname op de sample scores per opname op de eerste twee assen (tweedegraads polynoom):

$$\text{NBW} = a_0 + a_1\text{SS1} + a_2\text{SS12} + a_3\text{SS2} + a_4\text{SS22} + a_5\text{SS1SS2} \quad (6)$$

Figuur 6 Verwachtingswaarde voor NBW in het ordinatiediagram uit Figuur 5

Weergegeven zijn de gefitte waarden van deze regressievergelijking. Door dit diagram over de diagrammen van Figuur 5 te projecteren blijkt de verwachtingswaarde van de NBW per opname (Figuur 5b), de bijdrage van elke soort hieraan (Figuur 5a), en het verwachte effect van veranderingen in omgevingsvariabelen (Figuur 5c). De verwachte verandering in NBW bij toename van een omgevingsvariabele kan worden afgelezen door Figuur 6 in de richting van de pijl van die variabele in Figuur 5c te doorlopen. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het geldigheidsgebied wordt bepaald door het gebied waar zich opnamen bevinden (Figuur 5b).

Het diagram laat zien dat veranderingen in GVG tot slechts kleine veranderingen in NBW leiden; alleen zeer hoge of zeer lage GVG leiden (bij gemiddelde waarde van de andere factoren) tot een iets lagere NBW. Dit is duidelijk anders voor F, hier leiden hogere waarden tot een sterke stijging van de NBW (het diagram wekt de indruk dat ook zeer lage waarden van F tot een hoge NBW leiden maar deze conclusie is niet gerechtvaardigd omdat het kwadrant linksboven grotendeels buiten het

geldigheidsgebied ligt). De oorzaak hiervan is dat kwelderachtige vegetatie door het voorkomen van veel betrekkelijk zeldzame soorten als *Odontites verna*, *Centaureum pulchellum*, *Triglochin maritima*, *Scirpus rufus* etc. in het algemeen hoog wordt gewaardeerd. Door de gemiddelde sample scores per type/jaar combinatie (Figuur 5b) in het NBW diagram te projecteren blijkt overigens reeds dat de veranderingen in NBW in de loop van de tijd klein zijn geweest.

Consistentie van respons op GVG en F in ruimte en tijd

Op grond van de gegevens uit 1998 zijn de coëfficiënten a en b bepaald van de regressievergelijkingen

$$SS_n = a_0 + a_1 \cdot GVG \quad (7)$$

en

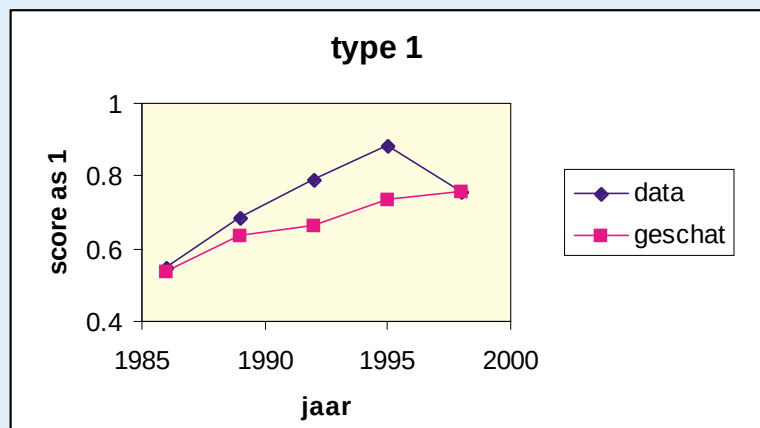
$$SS_n = b_0 + b_1 \cdot F \quad (8)$$

(n=1 of 2)

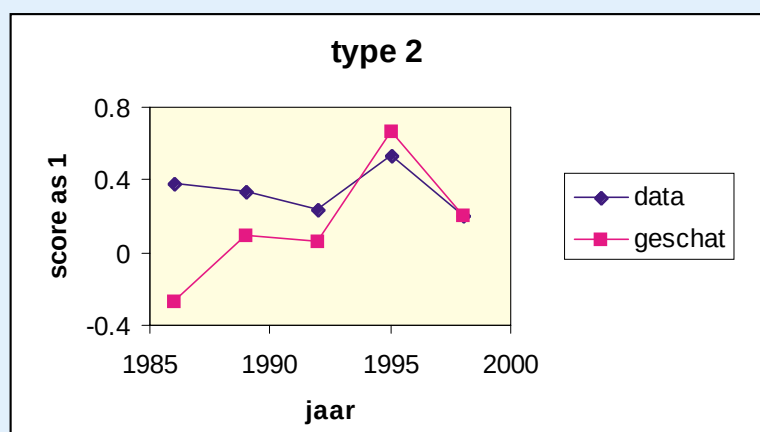
Het jaar 1998 is als 'trainingsset' gebruikt in plaats van 1986 omdat in 1986 de pq's van transect VI niet zijn opgenomen. Omdat uit een oriënterende analyse bleek dat de respons van de vegetatie op GVG verschilt per type (d.w.z. het model $GVG + GVG \cdot \text{type}$ een significant betere fit geeft dan het model GVG alleen), is deze analyse voor de vier typen afzonderlijk uitgevoerd. De analyse voor F is alleen uitgevoerd voor de pq's die toegankelijk zijn voor zeewater (de 'open' pq's). De verwachte gemiddelde SS per jaar is berekend op grond van zowel GVG als F (tweemaal enkelvoudige regressie, dus voor beide factoren afzonderlijk), en vergeleken met de gevonden gemiddelden. Figuur 7 geeft enkele voorbeelden van de resultaten.

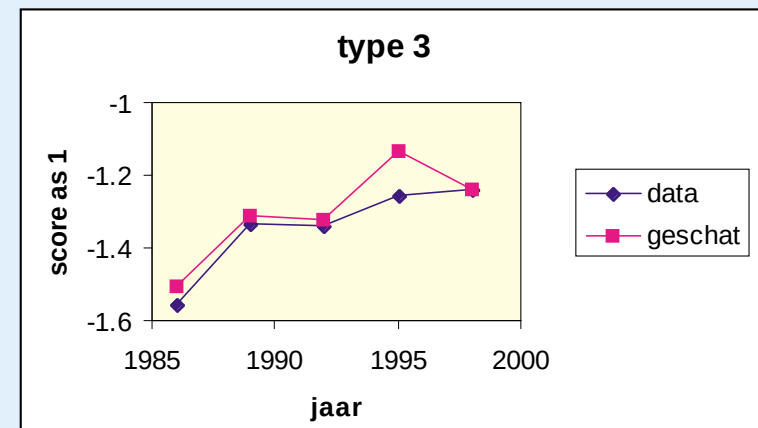
Figuur 7 Gevonden waarde en waarde verwacht op grond van de data uit 1998 voor SS1 en SS2, op grond van grondwaterstand en overvloedingsfrequentie. a - d, SS1 op grond van GVG voor resp. type 1 - 4; e - f, SS1 en SS2 op grond van F voor de 'open' pq's.

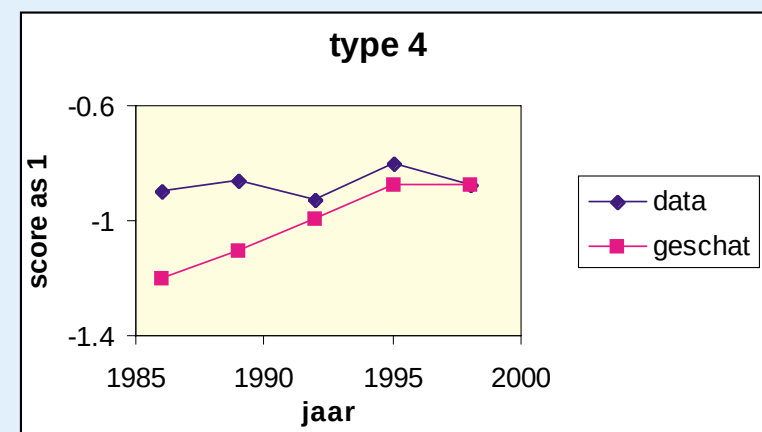
Figuur 7a

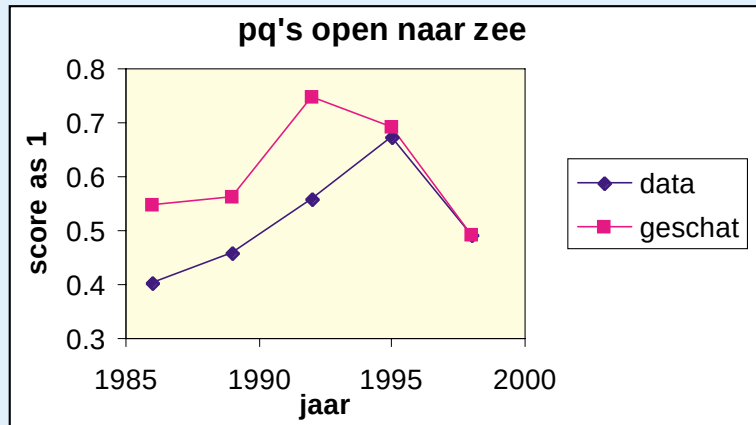
Figuur 7b

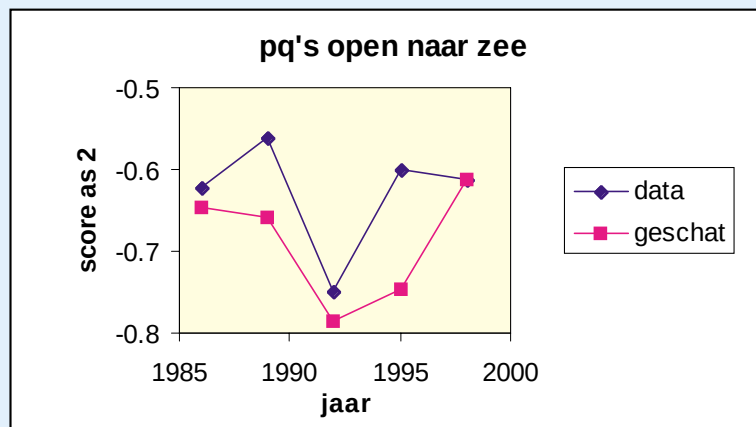
Figuur 7c

Figuur 7d

Figuur 7e

Figuur 7f

Uit de figuren blijkt dat op grond van de relatie tussen SS en GVG resp. F in de ruimte in 1998, het verloop in de tijd vrij goed voorspeld kan worden. Alleen het effect van GVG in type 4 wordt niet goed voorspeld (namelijk als een stijging, terwijl er in feite geen verandering was). Verder wordt op grond van F voor as 1 een maximum voorspeld in 1992, terwijl dit maximum pas optrad in 1995. Dit hangt waarschijnlijk samen met het feit dat de effecten van GVG en F elk afzonderlijk zijn bepaald, terwijl de scores op zowel de eerste als de tweede as in feite door beide worden bepaald (Figuur 5c). Geconcludeerd kan worden dat er een redelijke consistentie is in de effecten van GVG en F in ruimte en tijd.

GVG en F als functie van MV en P resp. F_{200}

Tabellen 6 en 7 geven het resultaat van een multiële regressie van GVG resp. F op MV en P resp. F_{200} . Beide relaties zijn significant, hoewel de voorspelling van F veel beter is dan die van GVG (68 tegen 20% verklaarde variantie). Dit hangt wellicht deels samen met onnauwkeurigheden in de bepaling van GVG (veel interpolaties en correcties).

	Coëfficiënt	T	sign
intercept	1.7099	28.64	***
P	-0.0002	-1.84	~
MV	0.0018	8.67	***

Tabel 6 Coëfficiënten en significantie van de regressie van grondwaterstand (GVG) op maaiveldhoogte (MV) en neerslagoverschot (P). Percentage verklaarde variantie: 20%. N = 320. Significantie: *** = $P < 0.001$, ~ = $P = \text{ca. } 0.06$.

	Coëfficiënt	T	sign
intercept	2.788	13.21	***
F_{200}	0.492	3.72	***
MV	-0.011	-18.47	***

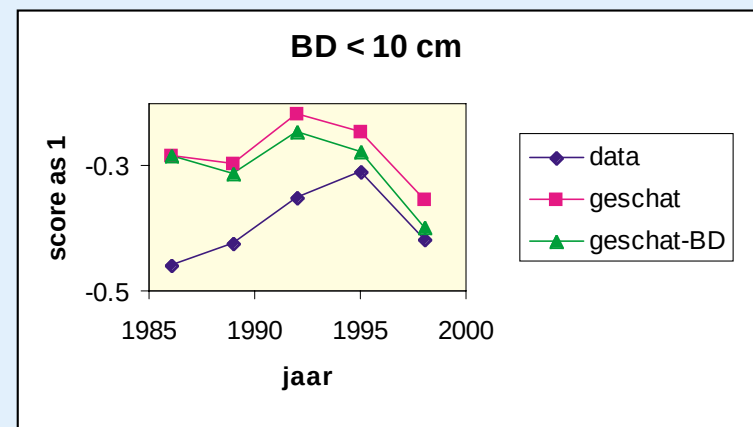
Tabel 7 Coëfficiënten en significantie van de regressie van overvloedingsfrequentie (F) op overvloedingsfrequentie op NAP+2.00 m (F_{200}) en maaiveldhoogte (MV). Percentage verklaarde variantie: 68%. N=165. Significantie: *** = $P < 0.001$.

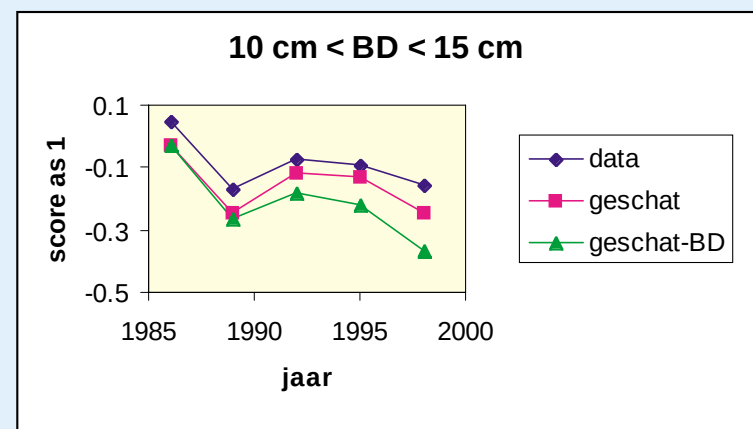
Effect van bodemdaling

Figuren 8 en 9 geven het effect van bodemdaling voor vier klassen van bodemdaling (<10 cm, 10-15 cm, 15-20 cm, en >20 cm, in 1998), bepaald volgens de methode beschreven in Materiaal en methoden (Bepaling van het effect van bodemdaling). Dit effect is in twee maten uitgedrukt: (1) de SS op de eerste twee assen en (2) de NBW. Voor elk van deze twee maten zijn drie lijnen weergegeven: de waarde zoals berekend uit de data ('data'), de gefitte waarde met de actuele maaiveldhoogte ('geschat') en de gefitte waarde met de maaiveldhoogte in 1986 ('geschat - BD'). Het verschil tussen 'data' en 'geschat' geeft aan in hoeverre de werkelijke gevonden waarden goed door het model worden voorspeld. In het algemeen is deze voorspelling tamelijk goed, behalve voor SS1 in de bodemdalingsklasse < 10 cm in de jaren vóór 1995. In de klassen met een hogere bodemdaling is de voorspelling beter. Het verschil tussen 'geschat' en 'geschat - BD' geeft het volgens het model verwachte effect van bodemdaling weer. In de bodemdalingsklassen > 10 cm ligt na 1992 de schatting zonder bodemdaling altijd verder van de gevonden waarden dan de schatting met bodemdaling. Geconcludeerd kan hieruit worden dat er voor de bodemdalingsklassen > 10 cm en na 1992 wel een waarneembaar effect van bodemdaling op de vegetatie is. Het verloop van 'geschat - BD' geeft het effect van weersinvloeden in de loop van de waarnemingsperiode. Voor de bodemdalingsklassen > 15 cm ligt het effect van bodemdaling in dezelfde orde van grootte als dat van weersinvloeden.

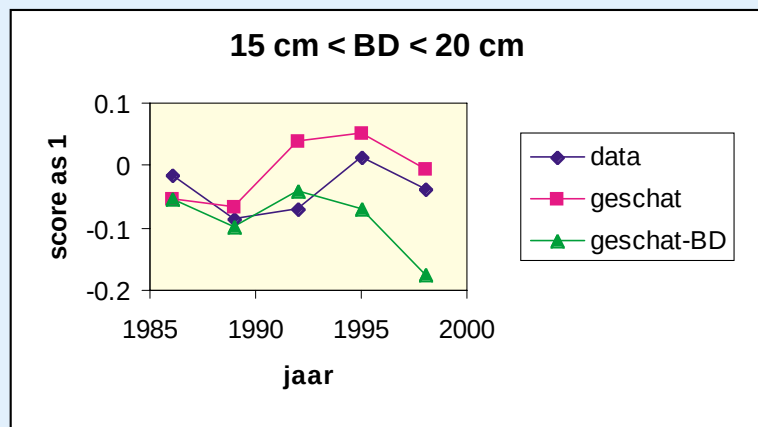
Figuur 8 Gevonden waarde en waarde verwacht op grond van het regressiemodel uit vergelijking (5) voor SS1 en SS2, met en zonder bodemdaling, in vier klassen van bodemdaling in 1998 (a: SS1, bodemdaling in 1998 < 10 cm; b: SS1, 10 cm < bodemdaling in 1998 < 15 cm; c: SS1, 15 cm < bodemdaling in 1998 < 20 cm; d: SS1, bd in 1998 > 20 cm; e: SS1, bodemdaling in 1998 < 10 cm; f: SS1, 10 cm < bodemdaling in 1998 < 15 cm; g: SS1, 15 cm < bodemdaling in 1998 < 20 cm; h: SS1, bd in 1998 > 20 cm).

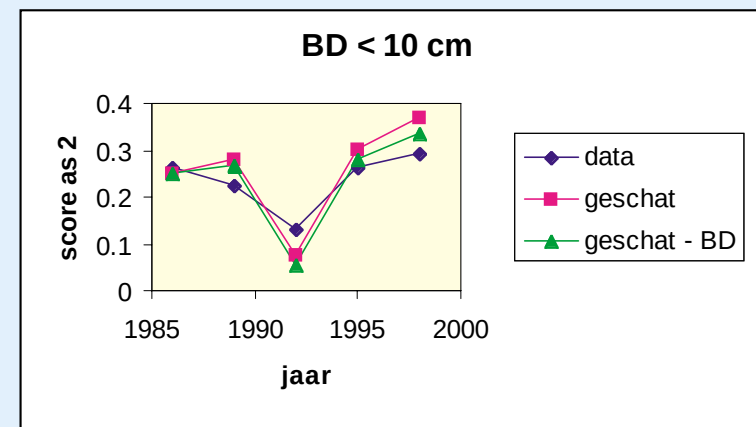
Figuur 8a

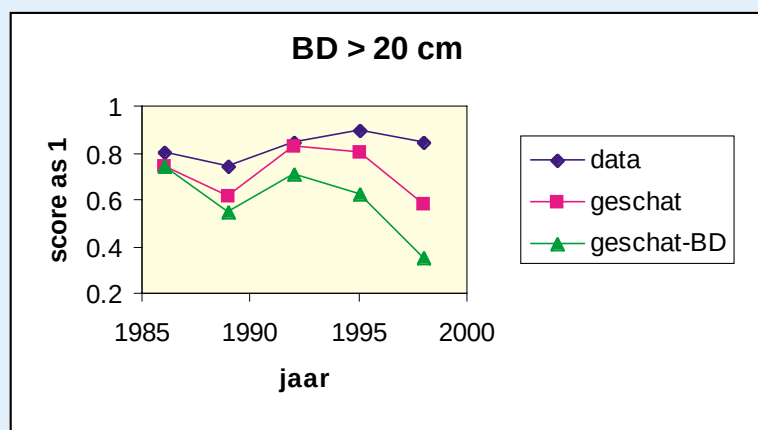
Figuur 8b

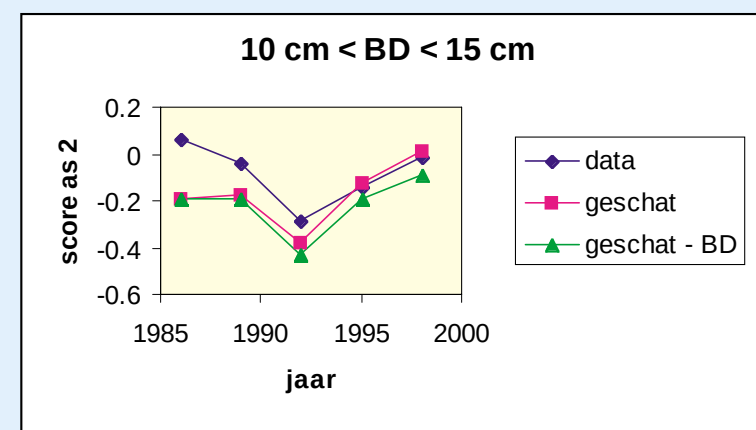
Figuur 8c

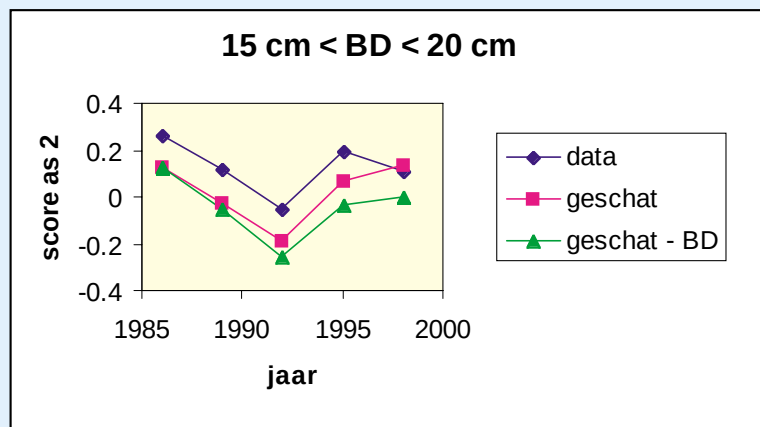
Figuur 8e

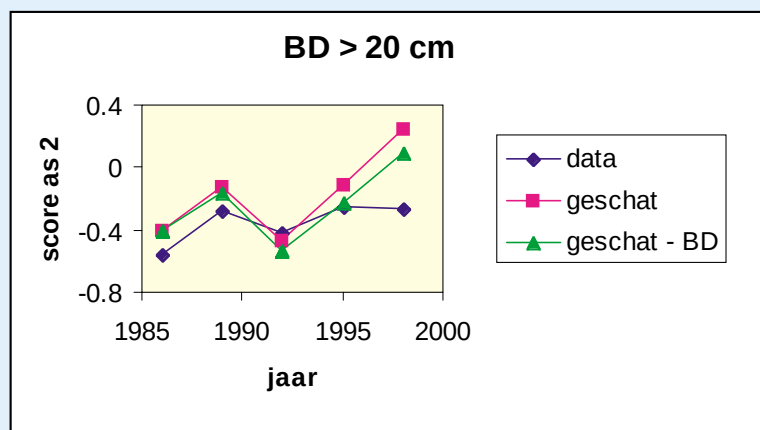
Figuur 8d

Figuur 8f

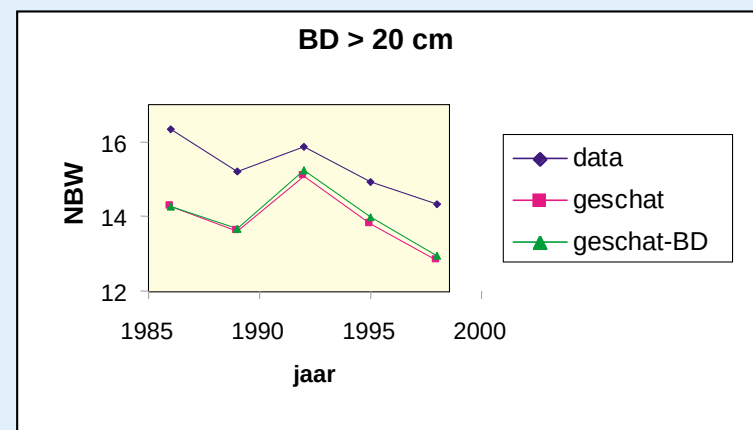
Figuur 8g

Figuur 8h

Figuur 9 laat zien dat het effect van bodemdaling uitgedrukt in NBW nihil is. In de figuur is alleen de bodemdalingsklasse > 20 cm weergegeven, omdat voor de andere klassen het effect nog kleiner is. Volgens het model leidt bodemdaling tot een zeer geringe toename van de NBW. Oorzaak hiervan is waarschijnlijk het feit dat het model bij bodemdaling een toename van kwelderachtige vegetatie voorspelt, die hoog wordt gewaardeerd.

Figuur 9 Gevonden waarde en waarde verwacht op grond van het regressiemodel uit vergelijking (5) voor SS1 en SS2, en het verband tussen deze en NBW (Figuur 6), met en zonder bodemdaling, in vier klassen van bodemdaling in 1998.

Figuur 9

Vegetatietabel met alle soorten en alle opnamen. De gegevens in de kop dienen van onder naar boven gelezen te worden. Verklaring van de jaar-codes: 1=1986, 2=1989, 3=1992, 4=1995, 5=1998. Type = 'gemiddeld' type over de jaren, toegekend per pq. Twin type = TWINSPAN-type, toegekend per opname (als binaire code). De getallen zijn abundantieklassen met de TWINSPAN-'cut levels' (zie Materiaal en methoden [Type]) als klassegrenzen. De meest rechtse kolom geeft een indeling van de soorten in vier sociologische groepen door TWINSPAN (als binaire code). Verklaring van de gecodeerde soortnamen in Tabel 2b.

Tabel 2a deel I

[illegible]

Vegetatietabel met alle soorten en alle opnamen. De gegevens in de kop dienen van onder naar boven gelezen te worden. Verklaring van de jaar-codes: 1=1986, 2=1989, 3=1992, 4=1995, 5=1998. Type = 'gemiddeld' type over de jaren, toegekend per pq. Twin type = TWINSPAN-type, toegekend per opname (als binaire code). De getallen zijn abundantieklassen met de TWINSPAN-'cut levels' (zie Materiaal en methoden [Type]) als klassegrenzen. De meest rechtse kolom geeft een indeling van de soorten in vier sociologische groepen door TWINSPAN (als binaire code). Verklaring van de gecodeerde soortnamen in Tabel 2b.

Tabel 2a deel I

[illegible]

Tabel 2a deel I

Waterloopkundig laboratorium I WL

Tabel 2a deel I

Tabel 2a deel I

[illegible]

Vegetatietabel met alle soorten en alle opnamen. De gegevens in de kop dienen van onder naar boven gelezen te worden. Verklaring van de jaar-codes: 1=1986, 2=1989, 3=1992, 4=1995, 5=1998. Type = 'gemiddeld' type over de jaren, toegekend per pq. Twin type = TWINSPAN-type, toegekend per opname (als binaire code). De getallen zijn abundatieklassen met de TWINSPAN-'cut levels' (zie Materiaal en methoden [Type]) als klassegrenzen. De meest rechtse kolom geeft een indeling van de soorten in vier sociologische groepen door TWINSPAN (als binaire code). Verklaring van de gecodeerde soortnamen in Tabel 2b.

Tabel 2a deel I[illegible]

Tabel 2a deel I[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Tabel 2a deel II[illegible]

VIOLACUR

11

[illegible]

Tabel 2a deel III

raai	>	111144411114466666111446666661116664441111666644444		11	
pq	>	0000010000001000010000100001000000000100000000001000		001111001111000111111111000111100	
pq	>	7542688245788678952478867895974287688624578769888666		63254336234535623455432653523436	
jaar	>	1111111222222222233333333334444444445555555555523		1111112222223333333344444444555555	
type	>	333		444444444444434444444444434444444	
EPIPAPAL	-	-	-	-	00
ERIGECAN	-	-	-	-	00
EROPIVER	-	-	-	-	00
EUPATCAN	-	-	-	-	00
GALEOTET	-	-	-	-	00
GALIUP-E	-	-	-	-	00
GALIUP-P	-	-2-	-	-2-	00
GLAUXMAR	-	-	-	-	00
GLYCEFLU	-	-	-	-	00
GNAPHULI	-	-	-	-	00
HIPPORHA	-	-3-	-	-2-	00
HIPPUVUL	-	-	-	-	00
JUNCUA-B	-	-	-	-	00
JUNCUA-T	-	-	-	-	00
JUNCUMB	-	-	-	-	00
JUNCUART	-	-	-3-	-	00
JUNCUB-B	-	-	-	-222-	00
JUNCUBUC	-	-	-	-	00
JUNCUBUF	-	-	-	-2-	00
JUNCUBUL	-	-	-	-	00
JUNCUGER	-	-	-	-	00
JUNCUMAR	-	-	-	-	00
LATHYPAL	-	-	-	-	00
LEMNAMIN	-	-	-	-	00
LEMNATRI	-	-	-	-	00
LIMONVUL	-	-	-	-	00
LIMOSAQU	-	-	-	-	00
LINUXCAT	-	-	-	-	00
LIPARLOE	-	-	-	-	00
LITTOUNI	-	-	-	-	00
LYCOPEUR	-	-	-	-	00
LYTHRPOR	-	-	-	-	00
MYOSOL-C	-	-	-	-2-	00
MYRIOSPI	-	-	-	-	00
ODONTV-S	-	-	-	-	00
PARAPSTR	-	-	-	-	00
PARNAPAL	-	-	-	-	00
PHLEUARE	-	-	-	-	00
PHRAGAUS	-	-	-5-	-	00

[illegible]

[illegible]

Tabel 2a deel III

[illegible]

Tabel 2b Verklaringen van de soortcodes uit tabel 2a.

code	wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
AGROSCAN	<i>Agrostis canina</i>	Moerasstruisgras
AGROSCAP	<i>Agrostis capillaris</i>	Gewoon struisgras
AGROSSTO	<i>Agrostis stolonifera</i>	Fioringras
AIRA PRA	<i>Aira praecox</i>	Vroege haver
ALISMLAN	<i>Alisma lanceolatum</i>	Slanke waterweegbree
ALISMLA	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	Grote waterweegbree
ALOPEGEN	<i>Alopecurus geniculatus</i>	Geknikte vossesstaart
AMMOPARE	<i>Ammophila arenaria</i>	Helm
ANAGAMIN	<i>Anagallis minima</i>	Dwergbloem
ANTHOODO	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gewoon reukgras
APIUMINU	<i>Apium inundatum</i>	Ondergedoken moerasscherm
ARENAS-S	<i>Arenaria serpyllifolia</i> subsp. <i>serpyllifolia</i>	Gewone zandmuur
ARTEMMAR	<i>Artemisia maritima</i>	Zeealsem
ATHYRFIL	<i>Athyrium filix-femina</i>	Wijfjesvaren
ATRIPP;R	<i>Atriplex prostrata</i> var. <i>prostrata</i>	Var. prostrata v. Spiesmelde
ATRIPPOR	<i>Atriplex portulacoides</i>	Gewone zoutmelde
BELLIPER	<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje
CALAMCAN	<i>Calamagrostis canescens</i>	Hennegras
CALAMEPI	<i>Calamagrostis epigejos</i>	Duinriet
CALLI-SP	<i>Callitriche</i>	Sterrekroos (G)
CALLUVUL	<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei
CARDMHIR	<i>Cardamine hirsuta</i>	Kleine veldkers
CARDMP-D	<i>Cardamine pratensis</i> subsp. <i>dentata</i>	Subsp. palustris v. Pinksterbloem
CARDMP-P	<i>Cardamine pratensis</i> subsp. <i>pratensis</i>	Subsp. pratensis v. Pinksterbloem
CAREXARE	<i>Carex arenaria</i>	Zandzegge
CAREXDIS	<i>Carex distans</i>	Zilte zegge
CAREXEXT	<i>Carex extensa</i>	Kwelderzegge
CAREXFLC	<i>Carex flacca</i>	Zeegroene zegge
CAREXNIG	<i>Carex nigra</i>	Zwarte zegge
CAREXOED	<i>Carex oederi</i>	Geelgroene en dwergzegge
CAREXPAN	<i>Carex panicea</i>	Blauwe zegge
CAREXTRI	<i>Carex trinervis</i>	Drienervige zegge
CENTMLIT	<i>Centaureum litorale</i>	Strandduizendguldenkruid
CENTMPUL	<i>Centaureum pulchellum</i>	Fraai duizendguldenkruid
CERASDIF	<i>Cerastium diffusum</i>	Scheve hoornbloem
CERASFON	<i>Cerastium fontanum</i>	Gewone en Glanzige hoornbloem
CERASSEM	<i>Cerastium semidecandrum</i>	Zandhoornbloem
CERATSUB	<i>Ceratophyllum submersum</i>	Fijn hoornblad
CHAMEANG	<i>Chamerion angustifolium</i>	Wilgeroosje
CHENOGLA	<i>Chenopodium glaucum</i>	Zeegroene ganzevoet
CHENORUB	<i>Chenopodium rubrum</i>	Rode ganzevoet
CIRSIARV	<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel
CIRSIPAL	<i>Cirsium palustre</i>	Kale jonker

code	wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
CIRSIVUL	<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel
COCHLDAN	<i>Cochlearia danica</i>	Deens lepelblad
CRATAMON	<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn
CYNOSCRI	<i>Cynosurus cristatus</i>	Kamgras
DANTHDEC	<i>Danthonia decumbens</i>	Tandjesgras
DESCHCES	<i>Deschampsia cespitosa</i>	Ruwe smeie
DRYOPCAR	<i>Dryopteris carthusiana</i>	Smalle stekelvaren
DRYOPDIL	<i>Dryopteris dilatata</i>	Brede stekelvaren
DRYOPFIL	<i>Dryopteris filix-mas</i>	Mannetjesvaren
ECHIDRAN	<i>Echinodorus ranunculoides</i>	Stijve moerasweegbree
ELEOCMUL	<i>Eleocharis multicaulis</i>	Veelstengelige waterbies
ELEOCP-P	<i>Eleocharis palustris</i> subsp. <i>palustris</i>	Gewone waterbies
ELEOCP-U	<i>Eleocharis palustris</i> subsp. <i>uniglumis</i>	Slanke waterbies
ELEOCQUI	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	Armbloemige waterbies
ELYMUATH	<i>Elymus athericus</i>	Strandkweek
ELYMUREP	<i>Elymus repens</i>	Kweek
EPILOCIL	<i>Epilobium ciliatum</i>	Beklierde basterdwederik
EPILOMON	<i>Epilobium montanum</i>	Bergbasterdwederik
EPILOOBS	<i>Epilobium obscurum</i>	Donkergroene basterdwederik
EPILOPAL	<i>Epilobium palustre</i>	Moerasbasterdwederik
EPILOPAR	<i>Epilobium parviflorum</i>	Viltige basterdwederik
EPILOSOS	<i>Epilobium roseum</i>	Bleke basterdwederik
EPILOTET	<i>Epilobium tetragonum</i>	Kantige basterdwederik s.l.
EPIIPAPAL	<i>Epipactis palustris</i>	Moeraswespenorchis
ERICATET	<i>Erica tetralix</i>	Gewone dophei
ERIGECAN	<i>Erigeron canadensis</i>	Canadese fijnstraal
ERIOPANG	<i>Eriophorum angustifolium</i>	Veenpluis
EROPHER	<i>Erophila verna</i>	Vroegeling
EUPATCAN	<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid
EUPHRSTR	<i>Euphrasia stricta</i>	Stijve ogentroost s.l.
FESTUOVI	<i>Festuca ovina</i>	Schapegras
FESTURUB	<i>Festuca rubra</i>	Rood zwenkgras s.l.
GALEOTET	<i>Galeopsis tetrahit</i>	Gewone hennepnetel
GALIU*PO	<i>Galium x pomeranicum</i>	Geelwit walstro
GALIUMOL	<i>Galium mollugo</i>	Glad walstro
GALIUP-E	<i>Galium palustre</i> subsp. <i>elongatum</i>	Rietwalstro
GALIUP-P	<i>Galium palustre</i> subsp. <i>palustre</i>	Tenger walstro
GALIUV-M	<i>Galium verum</i> subsp. <i>maritimum</i>	Duinwalstro
GLAUXMAR	<i>Glaux maritima</i>	Melkkruid
GLYCEFLU	<i>Glyceria fluitans</i>	Mannagras
GNAPHULI	<i>Gnaphalium uliginosum</i>	Moerasdroogbloem
HTERAUMB	<i>Hieracium umbellatum</i>	Schermhavikskruid
HIPPORIA	<i>Hippophae rhamnoides</i>	Duindoorn
HIPPUVUL	<i>Hippuris vulgaris</i>	Lidsteng

code	wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	code	wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
HOLCULAN	<i>Holcus lanatus</i>	Gestreepte witbol	PARAPSTR	<i>Parapholis strigosa</i>	Dunstaart
HYDRCVUL	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	Waternavel	PARNAPAL	<i>Parnassia palustris</i>	Parnassia
HYPERPER	<i>Hypericum perforatum</i>	Sint-Janskruid	PHLEUARE	<i>Phleum arenarium</i>	Zanddoddegras
HYPOCRAD	<i>Hypochaeris radicata</i>	Gewoon biggekruide	PHRAGAUS	<i>Phragmites australis</i>	Riet
JASIONON	<i>Jasione montana</i>	Zandblauwtje	PLANTCOR	<i>Plantago coronopus</i>	Hertschoornweegbree
JUNCUA-B	<i>Juncus arcticus</i> (subsp. <i>balticus</i>)	Noordse rus	PLANTLAN	<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree
JUNCUAMB	<i>Juncus ambiguus</i>	Zilte greppelrus	PLANTMAR	<i>Plantago maritima</i>	Zeeweegbree
JUNCUART	<i>Juncus articulatus</i>	Zomprus	POA ANN	<i>Poa annua</i>	Straatgras
JUNCUA-T	<i>Juncus alpinoarticulatus</i> subsp. <i>atricapillus</i>	Duinrus s.s.	POA PRA	<i>Poa pratensis</i>	Veldbeemdgras
JUNCUB-B	<i>Juncus bulbosus</i> subsp. <i>bulbosus</i>	Knolrus s.s.	POA TRI	<i>Poa trivialis</i>	Ruw beemdgras
JUNCUBUC	<i>Juncus x buchenau</i>		POLYDVUL	<i>Polypodium vulgare</i>	Gewone eikvaren
JUNCUBUF	<i>Juncus bufonius</i>	Greppelrus	POLYGVUL	<i>Polygala vulgaris</i>	Gewone vleugeltjesbloem s.l.
JUNCUBUL	<i>Juncus bulbosus</i>	Knolrus s.l.	POLYNAMP	<i>Polygonum amphibium</i>	Veenwortel
JUNCUCON	<i>Juncus conglomeratus</i>	Biezeknoppen	POLYNAVI	<i>Polygonum aviculare</i>	Varkensgras
JUNCUEFF	<i>Juncus effusus</i>	Pitrus	POLYNMIN	<i>Polygonum minus</i>	Kleine duizendknoop
JUNCUGER	<i>Juncus gerardi</i>	Zilte rus	POTAMNAT	<i>Potamogeton natans</i>	Drijvend fonteinkruide
JUNCUMAR	<i>Juncus maritimus</i>	Zeerus	POTEN*SU	<i>Potentilla x suberecta</i>	Kruipganzerik x Tormentil
KOELEMAC	<i>Koeleria macrantha</i>	Smal fakkelgras	POTENANG	<i>Potentilla anglica</i>	Kruipganzerik
LATHYPAL	<i>Lathyrus palustris</i>	Moeraslathyrus	POTENANS	<i>Potentilla anserina</i>	Zilver schoon
LENNAMIN	<i>Lemna minor</i>	Klein kroos	POTENERE	<i>Potentilla erecta</i>	Tormentil
LENNATRI	<i>Lemna trisulca</i>	Puntkroos	PRUNEVUL	<i>Prunella vulgaris</i>	Gewone brunel
LEONTAUT	<i>Leontodon autumnalis</i>	Vertakte leeuwetand	RADIOLIN	<i>Radiola linoides</i>	Dwergvlas
LEONTSAX	<i>Leontodon saxatilis</i>	Kleine leeuwetand	RANUNACR	<i>Ranunculus acris</i>	Scherpe boterbloem
LIMONVUL	<i>Limonium vulgare</i>	Lamsoor	RANUNBAU	<i>Ranunculus baudotii</i>	Zilte waterranonkel
LIMOSAQU	<i>Limoseilla aquatica</i>	Slijkgroen	RANUNFLA	<i>Ranunculus flammula</i>	Egelboterbloem
LINARVUL	<i>Linaria vulgaris</i>	Vlasbekje	RANUNREP	<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem
LINUMCAT	<i>Linum catharticum</i>	Geelhartje	RANUNSC	<i>Ranunculus sceleratus</i>	Blaartrekkende boterbloem
LIPARLOE	<i>Liparis loeselii</i>	Groenknolorchis	RORIPMIC	<i>Rorippa microphylla</i>	Slanke waterkers
LITTOUNI	<i>Littorella uniflora</i>	Oeverkruide	RORIPPAL	<i>Rorippa palustris</i>	Moeraskers
LOLIUPER	<i>Lolium perenne</i>	Engels raaigras	ROSA CAN	<i>Rosa canina</i>	Hondsroos
LOTUSCOR	<i>Lotus corniculatus</i>	Gewone en Smalle rolklaver	ROSA PIM	<i>Rosa pimpinellifolia</i>	Duinroosje
LOTUSULI	<i>Lotus uliginosus</i>	Moerasrolklaver	RUBUSCAE	<i>Rubus caesius</i>	Dauwbraam
LUZULCAM	<i>Luzula campestris</i>	Gewone veldbies	RUBUSFRU	<i>Rubus fruticosus</i>	Gewone braam
LYCOPEUR	<i>Lycopus europaeus</i>	Wolfspoot	RUMEXACE	<i>Rumex acetosa</i>	Veldzuring
LYTHRPOP	<i>Lythrum portula</i>	Waterpostelein	RUMEXACT	<i>Rumex acetosella</i>	Schapezuring
MEDICLUP	<i>Medicago lupulina</i>	Hopklaver	RUMEXCON	<i>Rumex conglomeratus</i>	Kluwenzuring
MENTHAQU	<i>Mentha aquatica</i>	Watermunt	RUMEXCRI	<i>Rumex crispus</i>	Kruizuring
MOLINCAE	<i>Molinia caerulea</i>	Pijpestrootje	RUMEXHYD	<i>Rumex hydrolapathum</i>	Waterzuring
MYOSOL-C	<i>Myosotis laxa</i> spp. <i>caespitosa</i>	Zompvergeet-mij-nietje	RUMEXMAR	<i>Rumex maritimus</i>	Goudzuring
MYRIOSPI	<i>Myriophyllum spicatum</i>	Aarvederkruide	SAGINMAR	<i>Sagina maritima</i>	Zeevetmuur
NARDUSTR	<i>Nardus stricta</i>	Borstelgras	SAGINNOD	<i>Sagina nodosa</i>	Sierlijke vetmuur
ODONTV-S	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>serotinus</i>	Late ogentroost	SAGINPRO	<i>Sagina procumbens</i>	Liggende vetmuur
OPHIUVUL	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Addertong	SALICEUR	<i>Salicornia europaea</i>	Kortarige zeekraal
			SALIXCIN	<i>Salix cinerea</i>	Grauwe wilg

code	wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
SALIXREP	<i>Salix repens</i>	Kruipwilg
SAMBUNIG	<i>Sambucus nigra</i>	Gewone vlier
SAMOLVAL	<i>Samolus valerandi</i>	Waterpunge
SCHOENIG	<i>Schoenus nigricans</i>	Knopbies
SCIRPL-T	<i>Scirpus lacustris</i> subsp. <i>tabernaemontani</i>	Ruwe bies
SCIRPMAR	<i>Scirpus maritimus</i>	Heen
SCIRPRUF	<i>Scirpus rufus</i>	Rode bies
SCIRPSET	<i>Scirpus setaceus</i>	Borstelbies
SCUTEGAL	<i>Scutellaria galericulata</i>	Blauw glikkruid
SEDUMACR	<i>Sedum acre</i>	Muurpeper
SENECJ-D	<i>Senecio jacobaea</i> subsp. <i>dunensis</i>	Duinkruiskruid
SENECSYL	<i>Senecio sylvaticus</i>	Boskruiskruid
SOLANDUL	<i>Solanum dulcamara</i>	Bitterzoet
SONCHA:M	<i>Sonchus arvensis</i> var. <i>maritimus</i>	Zeemelkdistel
SPELISAL	<i>Spergularia salina</i>	Zilte schijnspurrie
STELLMED	<i>Stellaria media</i>	Vogelmuur
STELLPAS	<i>Stellaria palustris</i>	Zeegroene muur
STELLULI	<i>Stellaria uliginosa</i>	Moerasmuur
SUAEDMAR	<i>Suaeda maritima</i>	Schorrekruid
TARAXOFF	<i>Taraxacum officinale</i> s.s.	Gewone paardebloem
TRIFODUB	<i>Trifolium dubium</i>	Kleine klaver
TRIFOFRA	<i>Trifolium fragiferum</i>	Aardbeiklaver
TRIFOPRA	<i>Trifolium pratense</i>	Rode klaver
TRIFOREP	<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver
TRIGLMAR	<i>Triglochin maritima</i>	Schorrezoutgras
TRIGLPAL	<i>Triglochin palustris</i>	Moeraszoutgras
URTICDIO	<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel
VERONARV	<i>Veronica arvensis</i>	Veldereprijs
VERONCAT	<i>Veronica catenata</i>	Rode waterereprijs
VERONOFF	<i>Veronica officinalis</i>	Mannetjesereprijs
VERONSCU	<i>Veronica scutellata</i>	Schildereprijs
VICIA CRA	<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke
VICIALAT	<i>Vicia lathyroides</i>	Lathyruswikke
VIOLACAN	<i>Viola canina</i>	Hondsviooltje
VIOLACUR	<i>Viola curtisii</i>	Duinviooltje

**CHEMISCHE ANALYSE IBN - DLO
WAGENINGEN**

aanvrager onderzoek W. Wamelink
projectnummer 40535008
plaats monstername Ameland
datum monstername augustus 1995
proefnummer 91.0.00.00.0052
rapportnummer B en J 1996 009

Tabel 8. Analyseresultaten bodemonsters gesorteerd op raai- en pq-nummers.

IBN- no	nummer Raai Pq	drogestof %	N-totaal mg /100 g	P-totaal mg /100 g	Na %	K mg /100 g	Ca mg / kg	Cl mg /100 g	pH H2O
54737	I 1	99.19	244	16	0.012	77	404	2.4	4.74
54754	I 2	99.32	151	14	0.01	77	361	0.6	4.22
54753	I 3	98.97	226	14	0.013	89	380	4.2	4.1
54771	I 4	99.56	125	13	0.011	70	315	0.7	4.12
54776	I 5	99.64	60	8	0.006	68	506	0.9	4.25
54774	I 6	99.12	175	7	0.01	59	533	3.9	4.1
54752	I 7	99.56	81	9	0.01	67	408	0.8	4.46
54765	I 8	99.8	61	9	0.008	59	669	3.7	5.06
54772	I 9	99.68	73	11	0.006	62	666	2.5	4.96
54740	I 10	98.52	454	26	0.019	75	1608	4.3	5.2
54761	I 11	98.53	368	18	0.013	71	1220	2.7	4.73
54770	I 12	98.77	313	13	0.012	68	912	5	4.42
54735	I 13	99.04	228	11	0.014	61	790	4	4.38
54762	I 14	99.11	206	11	0.01	57	680	2.9	4.38
54755	I 15	99.12	200	13	0.03	89	605	3.6	5.64
54738	I 16	96.27	829	44	0.179	181	2113	124.1	5.68
54756	I 17	96.77	744	49	0.132	192	2292	105.5	5.26
54758	I 18	99.12	197	20	0.055	105	1445	54	5.44
54775	I 19	99.37	134	18	0.066	92	1598	71.3	6.1
54736	I 20	99.48	144	14	0.038	84	1035	31.3	5.53
54764	I 21	96.19	852	46	0.356	349	2736	452.7	5.4
54760	I 22	99.03	203	19	0.038	143	1236	17.4	5.92
54777	III 25	99.65	57	9	0.008	82	963	2.9	6.2
54763	III 26	99.64	81	10	0.013	80	1172	2.3	6.1
54734	IV 7	99.33	163	12	0.011	62	1615	4.4	5.52
54743	IV 8	99.63	70	8	0.007	63	718	2.3	5.84

IBN- no	nummer Raai Pq	drogestof %	N-totaal mg /100 g	P-totaal mg /100 g	Na %	K mg /100 g	Ca mg / kg	Cl mg /100 g	pH H2O
54773	IV 9	98.77	253	14	0.011	65	1741	5.1	5.24
54750	IV 10	98.63	284	17	0.016	76	1834	9.5	5.49
54767	IV 11	98.61	344	20	0.013	69	2060	6.7	5.42
54759	IV 12	99.54	112	12	0.009	78	1119	2.6	5.66
54746	IV 13	99.85	34	10	0.01	75	779	1.5	6.23
54778	IV 14	99.85	28	11	0.008	86	933	2.4	6.45
54749	IV 15	99.24	167	15	0.01	77	1509	3.2	5.9
54751	IV 16	98.89	238	18	0.012	70	1882	5	5.72
54733	IV 17	98.12	432	22	0.021	67	2548	8.6	5.08
54766	IV 18	99.73	75	12	0.006	74	846	1.1	4.74
54769	IV 19	98.34	333	24	0.013	75	2821	8.9	5.7
54747	IV 20	99.03	170	15	0.013	77	1776	5.8	5.59
54757	IV 21	99.57	101	10	0.012	86	997	5.6	5.56
54794	VI 6	99.63	88	9	0.007	63	989	16	6.28
54745	VI 7	99.68	69	10	0.006	66	606	0.6	4.72
54779	VI 8	99.23	37	10	0.004	67	716	0.3	4.6
54741	VI 9	99.76	66	11	0.012	64	1036	0.8	5.22
54788	VI 10	99.8	126	13	0.01	74	1802	5.2	6.02
54783	VI 11	99.16	131	12	0.012	81	1652	5.9	5.93
54787	VI 12	99.7	128	12	0.016	83	1737	5.8	6.15
54791	VI 13	99.6	63	8	0.027	90	529	24.6	6.65
54796	VI 14	99.65	61	12	0.038	108	655	33.6	6.8
54793	VI 15	99.78	56	10	0.01	82	595	2.3	6.69
54786	VII 7	99.7	47	9	0.035	103	616	37.4	6.72
54785	VII 8	99.71	38	9	0.08	110	504	112.3	6.34
54784	VII 9	99.11	84	10	0.149	135	475	268	6.09
54744	VII 10	99.51	73	11	0.119	157	413	150.4	6.52
54792	VII 11	99.2	117	15	0.063	183	661	52.2	5.87
54795	VII 12	99.75	53	9	0.044	96	573	55.8	6.4
54782	VII 13	99.52	75	10	0.066	111	625	69.7	6.5
54742	VII 14	99.59	64	12	0.08	96	467	94.4	6.51
54780	VII 15	99.88	23	9	0.008	84	2591	0.9	7.44
54781	VII 16	99.84	26	11	0.036	84	1805	32.7	7.52
54789	VII 17	99.8	31	8	0.076	82	876	105.4	7.04
54790	VII 18	99.85	31	9	0.024	78	1222	21.5	7.22
54748	VII 19	99.86	25	7	0.044	78	1124	69.5	6.98
54739	VII 20	99.86	27	9	0.09	86	2338	147.1	7.31
54768	VII 21	99.83	32	12	0.062	88	2045	92.8	7.39